

Døveidretten i Bergen

Historikk 1905–1980

1980

DØVES IDRETTSKLUBB, BERGEN

Bergen Døves Idrettsklubb

stiftet 1905

1905

Anders Rendedal

første formann i De Døves Idrætsklub

5. november 1905: «Klubens første valg paa bestyrelse havde følgende resultat:

Anders Rendedal, 20 stemmer (formand)
Jakob Hovland, 18 stemmer (kasserer)
Olai Monsen Øvretvedt, 17 stemmer
Olaf Rogne, 16 stemmer
Lars Johannesen jr., 15 stemmer

”Som suppleanter blev hr. Lars M. Larsen valgt med 14 st., Alfred Sandal, 12 st., og G. Strøm, 6 st.»

Det første styremøte ble holdt den 23. februar 1906, og det ble besluttet at klubbens navn inntil videre skulle være:

«De Døves Idrætsklub».

Som suppleanter blev hr. Lars M. Larsen valgt med 14 st., Alfred Sandal, 12 st., og G. Strøm, 6 st.»

Det første styremøte ble holdt den 23. februar 1906, og det ble besluttet at klubbens navn inntil videre skulle være:

«De Døves Idrætsklub».

Lars Johannesen

Jakob Hovland

Olaf Rogne

Olai Monsen Øvretvedt

A. Breiteig uslaelig!

*Han vant alle øvelser unntatt løpene,
og rekordene ble kraftig flyttet*

*Det ble arrangert klubbmesterskapet i fri-idrett på Skanse-
myren i glimrende solskinn 19. september. Der deltok i alt 7
personer, som betalte 2 kroner for deltagelsen.*

100 m

1. K. Libø	13,8
2. L. Johannesen	14,1
3. H. Skogseide	14,3

Kule

1. A. Breiteig (klubbrek.)	18,98
2. O. Olsen	15,30
3. K. Libø	14,26

Diskos

1. A. Breiteig	52,72
2. L. Johannesen	45,85
3. O. Olsen	40,61

Spyd

1. A. Breiteig	49,40
2. O. Olsen	47,17
3. L. Johannesen	46,90

Høyde

1. A. Breiteig	1,40
2. O. Olsen	1,35
3. K. Libø	1,30

Lengde

1. A. Breiteig	5,27
2. K. Libø	4,81
3. H. Skogseide	4,70

Tresteg

1. A. Breiteig	11,46
2. O. Olsen	10,19
3. K. Libø	9,67

1500 m

1. Andreas Ulstein	5.26,5
2. Johannes Skodven ...	5.39,5

Sammenlagt

1. A. Breiteig	1628.8136	(en sølv gaffel)
2. O. Olsen	845.7594	(en sølv spiseskje)
3. K. Libø	289.6514	(en sølv sukkerskje)
4. L. Johannesen ...	251.2025	

Premie for smukt løp tilfalt A. Ul-
stein. Ekstrapremie for stevnets
beste mann tilfalt A. Breiteig.
Damenes premie tilfalt O. Olsen.

A. Rendedal, O. Rogne og G.
Strøm var stevnets dommere.

Ansgar Breiteig (døv) jobbet
som skredder. Blant kundene
hans var statsminister Christian Michelsen,
som står høyt oppe på Festplassen i Bergen
(statue).

1909

Han og hans kone (også döv) fikk to hørende
sønner som var aktiv i døvearbeidet:

Albert Breiteig og Birger Breiteig.

Albert Breiteig er viden kjent. Han var med på
å opprette Døves Trykkeri AS i 1951 og Ål
folkehøyskole og kurssenter for døve i 1973.

Han var sekretær i Norges Døveforbund i
mange år. Og disponent på Døves Trykkeri fra
1951 til han gikk bort i 1986.

Tomten på Riple

KJØPT FOR KR 800,—

Det ble besluttet på møtet 3. sept. å utse seg tomt til den nye sportshytten, og noen foreslo å kjøpe et ca. 1 mål grunn på gården Riple på Totland. Søndag 17. sept. dro medlemmene en tur dit for å se på stedet. Det ble enstemmig vedtatt å kjøpe et mål av Riple. Det kom på kr 800,—, og kontrakt ble opprettet mellom klubben og eieren, Karl Kr. Riple.

**Starten på
Døves Idrettsklubbs
hytte på Totland;
«Birkhaug»**

1920

1920

DØVES IDRETTSKLUBB, BERGEN 1905—1980

1920

Hyttearbeid.

Hytten på Totland er snart ferdig.

1920

1920

Innvielsen av hytta 1920.

Døvehytta Birkhaug

på Totland (*bildet er
på museet*)

**Bygget i 1920,
solgt i 1987 for
kr. 345.000.**

Hjelmen du ser her
er fra «alpinkongen»
Hans Lie, som vant
gull i flere
olympiader
for døve.

Døves Idrettsklubb

Portrett av
Idrettsklubbens
medlemmer i 1922,
avduket på
døvehytta.

Fri-idrett-DM i Bergen 4.-6. juli:

1950

VERDENSREKORD I HØYDE

AV ENDRE GRYTNES!

1951

*Helge Kjølleberg i 100
m rygg.*

1953

Per Sikko

Endre Grytnes

Døvemesterskapet i fri-idrett:

Bergen-dominans

ENDRE GRYTNES TOK TRE MESTERSKAP

1957

Per Sikko i aksjon.

Per Sikko

1953

1954

Fra venstre: Astrid Telnes, Annlaug Koppen, Iris Jansen, Molly Reite og Klara Gjøn.

Vi presenterer:

Junioeren Reidar Brenden

Bombenedslaget 1957

1957

Verdensrekord av R. Brenden

1500 m 3.59,0

Ved Arna Turn og Idrettslags jubileumstevne i Ytre Arna 3. september 1959 hendte det som mange døve hadde gått og ventet på: Bergens-junioren Reidar Brenden slo tyskeren Gunter Wöllers verdensrekord på 1500 m, som var satt i 1951 og lød på 3.59,4.

Det var igrunnen intet som tydet på at det skulle bli rekord akkurat denne gang. Banen i Arna, som er helt ny, ble betraktet som en middels bra bane. Været var ikke det beste, og Reidar Brenden dro til Arna med toget straks etter arbeidstidens slutt, uten å få hvilt ut ordentlig før starten, som gikk et par timer etter framkomsten. Stevnet hadde samlet deltakelse av alle de beste fra Bergen (bortsett fra Hamarsland) og Hordaland. Dessuten stilte det opp mange engelskmenn.

1500 m kl. A ble stevnets beste øvelse. Her stilte det opp 4 gode engelskmenn sammen med bl.a. Norrønas Chr. Nielsen

og Gulars Ingvald Hagen. Til å begynne med ledet en engelskmann, og farten var god, men etter noen runder gikk Reidar Brenden opp og satte farten i været, og farten holdt seg fint, men i slutten av løpet gikk Nielsen forbi, og i siste runde kom to av engelskmennene sterkt og vant, med Nielsen på 3. plass og Brenden hakk i hel foran de to andre engelskmennene og Hagen.

Verdensrekorden var et faktum: 3.59,0, fire tiendedeler bedre enn Wöllers «uslåelige» rekord fra 1951, og 1,9 sek. bedre enn Reidars norske døverekord fra triangel-landskampen i Stockholm 1½ uke før.

Et fantastisk løp av Reidar, og årets beste norske tid for juniors på denne distansen. Resultatet gir hele 921 poeng, og er første norske døverekord over 900 poeng.

Og så har Norge endelig klart å komme med på verdensrekordlisten igjen!

2 kretsmesterskap til Brenden —
og 3 norske rekorder på 2 dager:

Brenden 5000 m 15.08,2
Brenden hinderløp 9.42,4
1000 m stafett 2.12,4

25.-26. august arrangerte Gular kretsmesterskapet for seniors: Det så ut til å bli ideelt vær, men da stevnet nærmet seg, begynte det å småregne, og det småregnet jevnt under hele stevnet. Likevel viste det seg at banen var god.

Da Hamarsland ikke stilte opp på 5000 m, regnet vi med

ble dessuten voldsom forbedring av Brendens egen norske rekord på distansen fra ifjor. Den nye rekorden lyder på 15.08,2 (den gamle var på 15.23,8). Dette var Brendens første rekord i år, og det er sikkert verdensrekord i sikte, hvis han får klaff med vær og bane, og drahjelp, neste gang.

Neste dag var været fint, og

Reidar Brenden

1959

VERDENSREKORD FOR DØVE

Reidar Brendens 9.19,0 på 3000 m hinder er bedre enn vinnerresultatet i NM

1961

Brenden verdensrekord igjen

3000 m på 8.34,0!

30. august på Krohnsminde, arr. Norrøna. Det var fin deltakelse på 3000 m ved dette internasjonale stevnet, og dertil var både været og banen bra. Reidar Brenden hadde sterke engelskmenn mot seg, så det ville sikkert bli god fart, og Brenden tok derfor sikte på verdensrekord i dette løpet. Men vi var likevel i tvil, for han hadde jo satt 2 verdensrekorder i harde løp få dager før. Hvis han klarte det i dag, ville det bli den 3. verdensrekord i løpet av 9 dager! Først 3000 m hinder, så 5000 m — og nå 3000 m flatt...

Løpet begynte fint, men midtveis i løpet gjorde den ene engelskmannen et kraftig rykk, så Reidar måtte slippe. Engelskmannen opparbeidet seg et stort forsprang, men Reidar sat-

te så opp farten og tok inn på ham meter etter meter, og da innspurten begynte, viste det seg at Reidar var sterkest og klarte å slå engelskmannen etter et glimrende løp, antakelig Reidars flotteste seier til dags dato. Veldig jubel blant publikum!

Og det viste seg å bli verdensrekord for døve. Den gamle v.-rekorden hadde vest-tyskeren van der Linde med 8.35,2, satt i 1957. Reidar slo den altså med 1,2 sekunder. Brendens norske rekord, satt i fjor, var på 8.42,0, så det ble stor forbedring.

(W. Wrobel, Polen, forbedret verdensrekorden 21. mai 1967 da han ble klokket inn på tiden 8.31,4, som var 2,6 sek. bedre enn Brendens rekord.)

Reidar Brenden vant gullmedalje under 9. sommerleker for døve i Finland 1961

1961

1500 m finale:
1. Reidar Brenden 4.00,2
2. G. Dvornikov, Sovjet .. 4.00,2
3. B. Brzoska, Polen 4.01,4
4. R. Aymoz, Frankrike .. 4.04,6

Reidar Brenden (forrest) i full fart mot gullet på 1500 m under sommerlekene for døve i Helsinki, Finland 1961.

Fra verdenslekene for døve i Helsinki 1961. Reidar Brenden tok gull på 1500 m løp.

Reidar Brenden!

1961

Verdensrekord igjen! 31.39,6 på 10.000 m

1. okt. ble siste øvelse i kretsmesterskapet avviklet på Krohnsminde i dårlig vær. Reidar Brenden stilte opp sammen med en så sterk kar som Arne Hammarland, og Reidar ga så visst ikke tapt for denne berømmheten. Reidar ledet storparten av løpet, og han måtte dra og ta imot uværet, det var ikke akkurat heldig for ham. Disse to fulgtes runde etter runde i god fart. Ikke kunne vi tenke oss at det var tale om å true verdensrekorden, men da de klarte å holde farten likevel, måtte det bli en bra slutt-tid, og begeistringen var stor da det viste seg at Reidar hadde slått v.rekorden så kolossalt som nesten halvt minutt. Tiden 31.39,6 var en strålende prestasjon under dagens forhold. Hammarland klarte å slå Reidar i innspurten, men det hadde vel også alle ventet. Avstanden ble ikke stor.

Den gamle verdensrekorden hadde E. Fert, Polen, med 32.08,2, satt ved sommerlekene i Helsinki. Den er foreløpig ikke godkjent. Den gamle norske døverekorden hadde Reidar selv med 32.14,0, satt i 1959. En kolossal forbedring!

Men dermed har også Reidar Brenden satt punktum for i år, etter en sesong som ble avsluttet med hele 4 verdensrekorder. Mere kan man vel ikke forlange — i år.

(Reidar Brendens verdensrekord ble slått 3 år senere, av P. Savolainen, Finland. Tiden hans ble 31.17,0, satt 28. august 1964.)

Terrengløp 26/4-61:

1. Reidar Brenden	6.02
2. Lorents Ness	6.09
3. Reidar Jakobsen	6.35

1970

Ingrid Stordale gjorde seg bemerket i gang-sporten, hvor hun tok 2 bronsemedaljer ved NM i gang (blant hørende) i Bergen.

1974

Bergen A som vant DM i fotball 1974. Bak fra venstre: Geir Olsen, Harald Håverstad, Pål Kjellid, Gunnar Hansen, Torkel Hoff, Ketil Kvitvær og Bengt Robertsen. Foran fra venstre: Atle Haugan, Thor Lasse Thoresen, Geir Solli, Karsten Ramsvik, Emil Leinebø, Åge Lauritzen og Arne Nesse.

1979

Helge Herland på gullstol etter å ha vunnet håndballseriens siste kamp og sikret opprykning til 5. divisjon.

1980

Kåre Neeraas, Torkel Hoff (Oslo), Harald Håverstad og Hans Lie med de flotte pokalene fra europacup i alpin for døve.

1983

Harald Håverstad, Norge, for full fart i slalåmløypa i Madonna di Campiglio, Italia. Han tok gull i denne øvelsen ved X. Vinterleker for døve.

BUDSTIKKEN

Informasjonsblad for Bergen Døvesenter - Kalfarveien 79 - 5018 Bergen

Nr. 3

Torsdag 7. mai 2009

49. årgang

HANS LIE 80 ÅR
Klærne er fra 1950-årene!

HANS LIEs MEDALJER fra VINTERLEKENE FOR DØVE (Deaflympics)

OSLO 1953

Gull i slalom

Gull i kombinasjon
slalom - utfor

Bronse i utfor

OBERAMMERGAU 1955

Gull i slalom

Gull i kombinasjon
slalom - utfor

MONTANA 1959

Gull i utfor

Gull i kombinasjon
slalom - utfor

Sølv i slalom

ÅRE 1963

Gull i slalom

Gull i stor-slalom

Sølv i kombinasjon
slalom - utfor

Det var mange taler på festen i Bergen Døvesenter 30. april 2009. Ukjente og spennende sider av Hans Lie kom fram under talene.

Og som leder i Døves Idrettsklubb, Gunnar Hansen, sa: Hans Lie gjorde NORGE kjent i verden, og han gjorde Bergen Døves Idrettsklubb kjent i Bergen og i Norge, der han ofte ble omtalt i media.

Ikke bare var han en god alpinist. Han var også en dyktig organisator, planlegger, reiseleder og et forbilde for unge alpinister.

Og han fikk ungdommer til å drive aktiv idrett istedenfor å tenke på pub-besøk og fest og jenter!

Blant gjestene var mange tidligere store døve alpinister! Også en som satte en del verdensrekorder for døve i friidrett (løp)!

Noen av medaljene
gitt til døvemuseet
av Hans Lie.

Han var alpinkongen
over alle «konger»

Og deltok i hele 10
«deaflympics»
(som kun arrangeres hvert 4. år)

Idretts- klubbens premie- samling

Portrett av styreledere i døvesenteret, idrettsklubben og dameklubben

1997

Norges Døve-Idrettsforbund (NDI) hadde forbundsting i 1997:

ENSTEMMIG VEDTATT Å INNLEMME DØVEIDRETTE
I NORGES FUNKSJONSHEMMEDES IDRETTSFORBUND (NFI)

Med bismak...

NORGES IDRETTSFORBUND truet med å kutte økonomisk støtte til døveidretten dersom NDI ikke ville inn i NFI.

**- Jeg tror det
er viktig at
tegnspråk
blir
en fast del av
vår kommunikasjon,
sier president
Sverre Bergenholdt**

Sverre Bergenholdt. (Foto: Erling Jacobsen.)

Vil ha med også døve i Paralympics

Fra 1. januar 1998 er det ikke lenger et forbund som heter Norges Døve-Idrettsforbund. Det nye forbundet, *Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund* (NFI), er kommet i gang etter flere års forberedelser og drøftelser.

Men idrettsinteresserte døve i andre land har uttrykt skepsis til det som skjer med Norges Døve-Idrettsforbund, og prosessen blir fulgt nøye av hele den døve idrettsverdenen. Også andre følger integreringsprosessen med interesse. Presidenten i det nye Norges Funksjonshemmedes Idrettsforbund (NFI) tror på integrering, men det krever aktiv innsats.

re, og tildeles medalje med de olympiske ringer. IOC-presidenten sier at første skritt på veien fram dit er at vi alle enes i en og samme organisasjonsbevegelse. Jeg tror på en slik samling, men ser at dette ligger noe fram i tiden.

- Videre er det en forutsetning at skal vi nå dette målet, må alle ønske å være med, også de døve. Men dette er opp til dere. Ingen hverken kan eller skal tvinges. Selv om vi i dag har noe forskjellige mål, bør det være så stor romslighet at vi kan snakke om dette.

- Tar jeg feil, eller har også våre fremste døveidrettsutøvere den samme drøm om en dag å kunne hete Olympiske mester, og være tildelt medalje med de Olympiske ringer? Hvis svaret er ja til dette, har vi noe å snakke videre om, mener presidenten.

Tegnspråk

Nå som NFI snart skal tre i kraft, spør vi hva det første det nye forbundet har tenkt å gjøre med hensyn til den døve gruppen?

- Slik jeg ser det, er gjensidig respekt og forståelse nøkkelord dersom vi skal klare å gi tilbud til alle grupper, det være seg døve - bevegelsehemmede - synshemmede eller utviklingshemmede. Min hovedoppgave bør derfor bli å gi alle grupper ut fra egne forutsetninger og behov mulig-

Founded in 1924

INTERNATIONAL COMMITTEE OF
SPORTS FOR THE DEAF

Norge på kollisjonskurs med mektige CISS?

Nå skal ikke DT påstå at den omstruktureringen som skjer med Norges Døve-Idrettsforbund (NDI), strider mot CISS' retningslinjer. Etter det vi forstår, har man under hele integreringsprosessen passet på å ikke komme på kollisjonskurs med døveidrettsorganisasjonene CISS (internasjonal) og EDSO (europeisk), og CISS er dessuten muntlig informert om omorganisering av NDI, til ny organisasjonsmodell i NFI, og at i NFI skal døveidretten styres av en egen komite bestående av døve, får DT opplyst.

Døveidrettsforbund i mange land har stått under nasjonale handikapidrettsforbund, mest på grunn av kriteriene for økonomiske støtteordninger, opplyser NDI-leder Gunnar Hansen til DT. CISS har i en periode vært medlem av den internasjonale paralympics-organisasjonen, men måtte etter kort tid melde seg ut derfra. Danskene sier at «Norge har ikke lært» (DT 25/97). Gunnar Hansen mener at det som skjer i Norge ikke kan sammenlignes med det andre har prøvd. Til det er organisasjonsmodellene for forskjellige, mener han.

CISS har stor makt i døveidrettsverden

Den internasjonale døve-idrettsorganisasjonen CISS (Comite International des Sports des Sourds) ble stiftet 1924 i Paris. Døveidrettsorganisasjoner i hele verden er medlem av CISS. Som medlem forplikter man seg til å overholde CISS' statutter og regler. Det heter også, i CISS' grunnlov og reglement, at «*CISS har enerett på å dirigere/lede døvesporten i hele verden*».

Betingelser for å være medlem er at man har eget styre hvor døve er i flertall, og at døveidrettsorganisasjonen er uavhengig av andre. Medlemsnasjoner som bryter CISS' bestemmelser kan straffes med blant annet suspensjon, med den følge at landet ikke kan delta i internasjonale idrettsarrangementer for døve, hverken på klubb- eller landslagsplan. Og skulle slike arrangementer likevel finne sted på tross av suspensjonen, kan de andre deltaende landene risikerer straffe-reaksjoner fra CISS.

Rune Anda,
Bergen, daglig leder
i Bergen Døvesenter. Han har
tidligere vært sekretær i
Norges Døve-Idrettsforbund.

Vil døveidretten overleve?

Det store spørsmålet er: vil integreringen av døve i 56 særforbund fungere? Har de ulike særforbundene nødvendig kunnskap til å engasjere seg i døveidretten? Vil de stille spesielle krav? Vil de bidra med økonomisk støtte når døve ønsker å delta i internasjonale konkurranse sammen med andre døve? Dette er sentrale spørsmål etter at norsk idrett har integrert bort døveidretten som egen organisasjon.

DEAFLYMPICS

2022

**Andrea Hjellegjerde tok bronse i
golf-VM for døve
På Hawaii 22. oktober 2022**

**Bjørn Røine fra Norge var med i styret
i EDSO fra 2004 til 2018.
Han var EDSO-president i 8 år.**

**Margareth Hartvedt
og Bjørn Røine**

**På EDSO-kongressen
oktober 2022**

NDI ved leder Morten Sletten, nestleder Margareth Hartvedt, og observatør Bjørn Røine er tilstede på ICSD kongressen i Wien, Østerrike september 2022.

Norge hadde en del forslag til diskusjon, deriblant denne som førte til at ICSD skal se nærmere på akkurat kjønnsbalanse og representasjon, og skal komme med en anbefaling til neste kongress – grunnet store ulikheter og meninger hos medlemslandene, og det er ikke første gang forslag om kjønnsbalanse dukker opp.